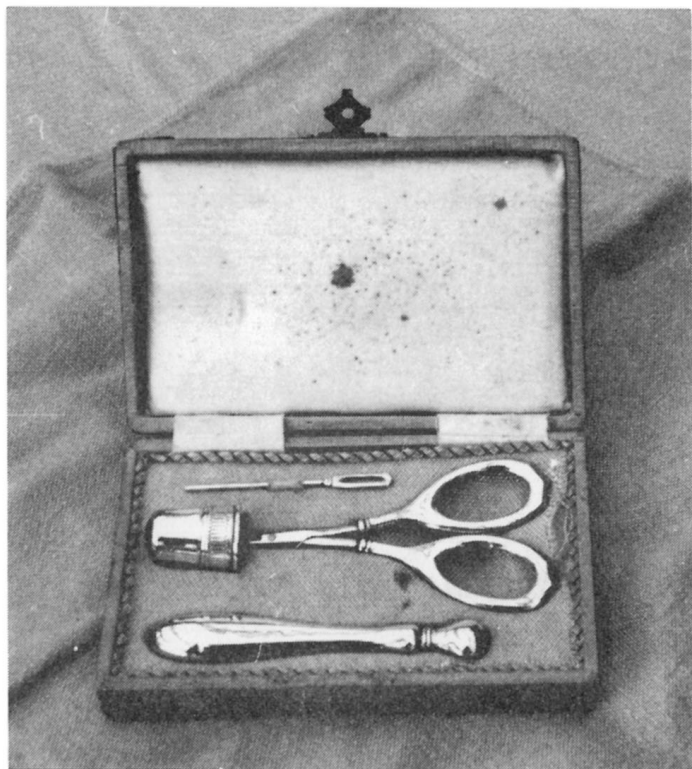

TENEN

Dansk Tekstilhistorisk Forening

nr. 2 årg.2

Efterår 1991

DETTE BLAD INDEHOLDER:

Hvad sker der når vi registrerer ?	s. 2- 3.
Laura Halkjær – en pioner som håndarbejds lærer	s. 4- 8.
Tenen Arrangementer i efteråret	s. 9.
Foredrag	s. 10.
Temadag i Frilandsmuseet	s. 11.
Væverhuset i Frilandsmuseet	s.12-15.
Forsidebillede. Syæske i privateje.	
Foto: Birgitta Schønning.	

HVAD SKER DER NÅR VI REGISTRERER ?

af Hanne Frøsig Dalgaard.

På temadagene har vi opfordret deltagerne til at komme frem med ting og sager fra gemmerne, i første omgang selskabstasker, og når vi mødes 28/9: også syskrin og sytilbehør. Der har allerede vist sig interesse for denne side af TENENS aktivitet. Men et spørgsmål går igen: Hvor bliver notater, beskrivelser, fotos af, og hvad vil vi med dem ?

Det er en glæde i sig selv at få lejlighed til at vise nogle ting frem, som man selv er glad for. Ved at se dem sammen med andre interesserede kan oplevelsen blive rigere også for en selv. Vi ser det som en af de opgaver, TENEN kan tage op : at skaffe mulighed for at udveksle disse glæder og erfaringer.

På temadagen har vi imidlertid fotograferet de selskabstasker, der kom tilveje og udarbejdet beskrivelse af dem. Ejerne, som mødte frem med en taske, kunne også i flere tilfælde fortælle en historie om den, der havde syet tasken eller fået den som gave, og hvad tasken har været med til i sin tid. Også denne beretning er blevet skrevet ned. Endelig forsynes hver taske eller genstand med en mærkeseddel og sin registreringskode.

På Nordfyns Museum i Bogense er dette tema blevet taget op til en sommeraktivitet. Museets tasker har været udstillet på banegården. Ved siden af var der oplysning om TENENs initiativ, og mange, både fra byen og turister er kommet i tanke om deres egne tasker. De har henvendt sig til museet, og det resulterede i registrering af dem ved et samarbejde mellem museet og medlemmer af TENENs bestyrelse.

Efter dette foreligger der en række dias og beskrivelser, som indgår i TENEN, men som også er med til at underbygge den samling af tasker, som findes i museet i Bogense. Den måde beskrivelsen er udarbejdet på, svarer til den, der benyttes i de kulturhistoriske museer, og et sæt af fotografierne vil indgå i museets arkiv.

TENEN vil ved arrangementer af denne art efterhånden opbygge et arkiv med oplysning om tekstiler, helst af højst forskellig art. Dette materiale vil blive indarbejdet på EDB. Desuden vil det originale materiale blive opbevaret hos et medlem af bestyrelsen under betryggende forhold.

Forhåbentlig vil dette materiale blive flitting benyttet som inspiration til kommende undervisning og produktion. Foreløbig er Lisbeth Roum-Møller igang med at bearbejde en tambureret taske, antagelig fra 1860'erne, til en publikation.

For alle der måtte have lyst til ligeså at dykke ned i dette arkiv, vil det være nyttigt at lade os det vide i bestyrelsen, så vi kan ordne det praktiske ved opgaven. Det må fremhæves i denne forbindelse, at alle kan føle sig trygge med hensyn til navne og personlige oplysninger. Et kodesystem sikrer den fortrolige karakter.

Et båndinterview, august 1991, ved Hanne Frøsig Dalgaard.

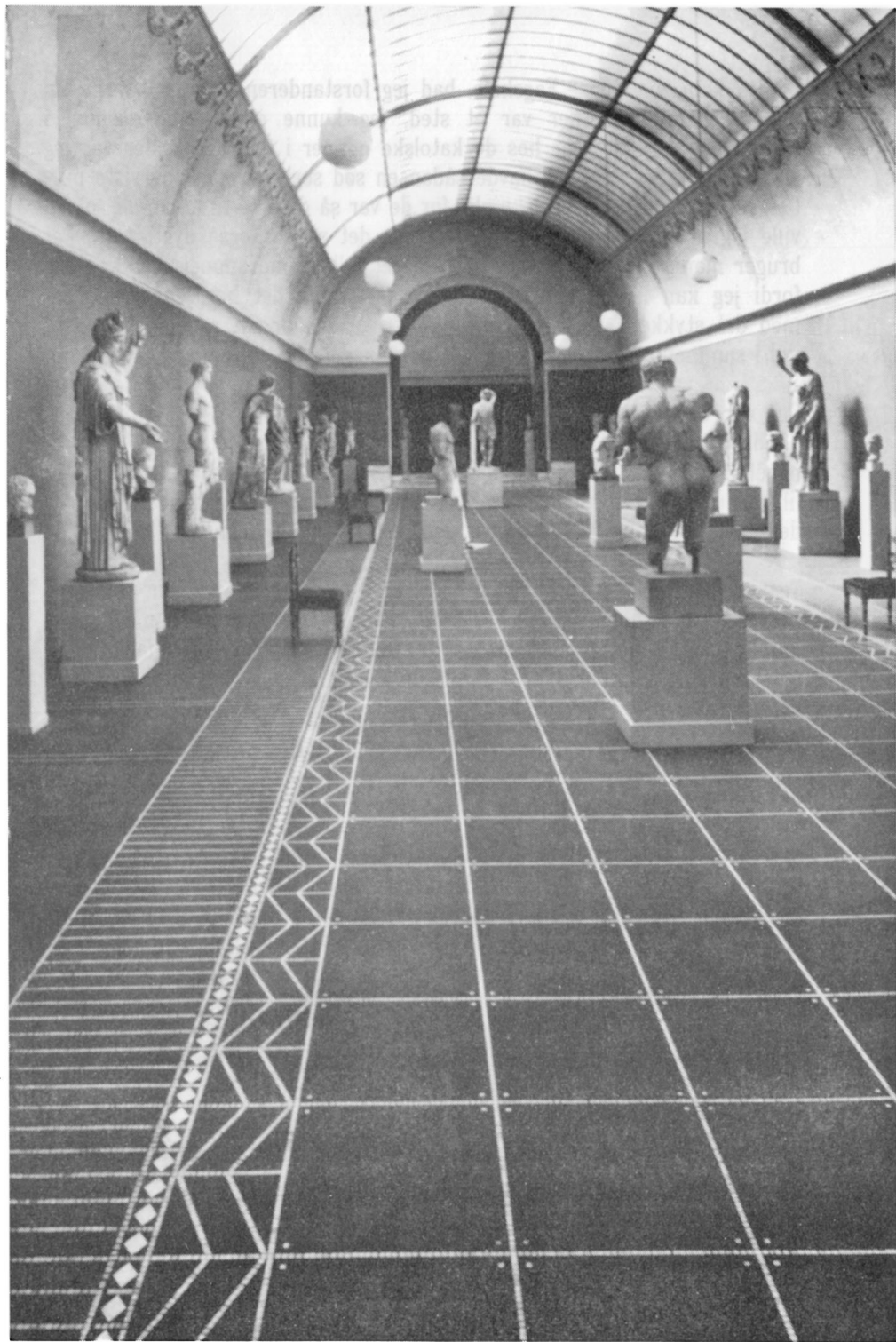
Laura Halkjær er nylig fyldt 86 år og går stadig ikke af vejen for at holde et af sine foredrag, altid om tekstilså engageret som nogensinde. Det har i Lauras generation kun sjældent været kvinder beskåret at varetage hjemmets krav og samtidig være så aktiv udadtil. Men Laura har formået at realisere sin trang til at formidle kundskab om tekstiler, især broderier, teknisk og historisk. Det medførte blandt andet i en meget lang årrække et energisk arbejde som journalist og foredragsholder. Laura har i dette interview givet os beretningen om, hvordan det lykkedes for hende:

Hele mit liv er gået ud på at arbejde med tekstiler – og broderier i særdeleshed. Jeg har altid beundret min mor, som var en dygtig dame til at sy, og jeg er blevet oplært i alle de teknikker, som man brugte i mine unge dage. Allerede fra jeg var skolepige, sådan 13 – 14 år, da underviste jeg mine kammerater, og jeg kan endnu huske selve remset: Først skulle de bukke en søm, og den skulle bukkes tre gange ind, og så skulle der ryes og laves rigtige hjørner, og så først kunne man begynde at sy. Det er sådan noget, der har ligget helt til grund, fra jeg var en lille pige. Og da så senere hen de forskellige foreninger blev oprettet, Danmarks folkelige Broderier og Højskolernes Haandarbejde, så var det jo naturligt, at jeg fik noget med det at gøre.

Jeg er født i Vejle Vesteregn i en by, der hedder Farre, den 30. juni 1905. Mine bedsteforældre købte den ret store gård, som hed Stenbjerglund i Farre, og det var sådan en noget vidtløftig gård dengang. Den havde 20 tdr. land eng og 20 tdr. land skov, og så var resten dels hede og dels opdyrket jord. Både mine bedsteforældre og min far har dyrket jorden. Men jeg har jo så fortsat mit arbejde som lærerinde på skoler hele tiden.

Kjolesyning – det har jeg læret på Odense Fagskole, jeg har taget et års faglærerindeuddannelse, og jeg blev der forøvrigt som lærerinde i vintermånederne, jeg tror det var i tre år i træk og kom senere ud og fik kursusarbejde. Hvert år efter at jeg var begyndt kursusarbejde, tog jeg altid mindst 8 og helst 14 dage på kursus på Odense Fagskole i oktober for at få det sidste nye frem, så jeg hele tiden var up-to-date med de snit, der var moderne på det tidspunkt.

6

Da jeg kom til Odense Fagskole, bad jeg forstanderen Natalie Hansen om at anvise mig, om der var et sted, jeg kunne gå til undervisning i håndarbejde. Og det var hos de katolske nonner i Odense. Og der var jeg en aften om ugen, og jeg havde sådan en sød søster, som underviste mig. Der ville jeg gerne lære at kniple, for de var så dygtige til at kniple, og så ville jeg også gerne sy kunstbroderi, for det var de også dygtige til. Det bruger man jo ikke i dag. Men jeg har et billede indrammet. Det er ikke, fordi jeg kan lide håndarbejde indrammet, men det har jeg altså gjort med det stykke, - bare i et blad er der seks nuancer, som går glidende ind i sammensætningen, så der lærte jeg noget ved det også.

Der var dengang ellers faktisk ingen steder, vi sådan rigtig kunne lære håndarbejde. Når vi tænker på Askov højskole, så kunne man gå med til noget speciel undervisning i dansk, men man kunne også gå med til en lille smule håndarbejde. Der var Astrid Appel, som havde håndarbejde, og der lærte jeg f.eks. at filere. Det var meget på mode dengang.

Tegning og komposition - det lærte vi også meget, mens jeg var på Askov. Men ikke hos nonnerne. De underviste i det, de arbejdede med, mest knipling og kunstbroderi. De havde færdige mønstre, og man kunne igennem dem købe et stykke med kunstbroderi, som man kunne få med garn og det hele, som de satte sammen, og det var finere håndarbejde indenfor den kategori.

Der kom en reaktion imod de påtegnede håndarbejder. Der må vi jo sige, at højskolerne var klar over, at det materiale, de kunne få til deres elever, det var hverken materialemæssigt godt nok eller mønstermæssigt, og derfor blev foreningen Højskolernes Haandarbejde oprettet. Det var ved et højskolemøde på Ollerup højskole i 1932, at både forstanderfruerne og lærerinderne gik sammen om at få oprettet en forening, som kunne få gode ting frem til undervisning. Derefter gik man til forstander Arnfred på Askov, som var i FDB, og han fik udvirket, at vi gennem brugsforeningerne kunne få påtegnet og lavet nogle gode håndarbejder. Der kunne vi bestille mønstre sendt ud i kasser til de forskellige skoler. Så kunne man vise sine elever, hvad de kunne bestille af færdige håndarbejder.

Selve modellerne blev udarbejdet af Margrethe Drejer. Hun var kunstner og uddannet på Tegne- og Kunstindustriskolen her i København, og jeg mener, at hun var den eneste, der til at begynde med lavede modellerne. Efterhånden blev det sådan, at de ved højskolerne fik lov at vælge nogle virkelig gode ting ud, som eleverne havde lavet, og sendte dem ind til bedømmelse til et udvalg. Anna Hald Terkelsen, som var forstanderfrue på Danebod højskole, blev formand for den forening.

Før den tid var der en forretning i Rødding. Koldfak tror jeg, den hed, hvor vi fik kasser med modeller. Der var også i Askov en forretning, der hed Fønss, vi også gik til. Jeg kan huske, når vi fik ting hjem, så gik jeg altid op på mit værelse og lukkede kassen op og sorterede. Der var noget imellem, jeg absolut ikke ville vise eleverne, for det var ikke bedre end, hvad vi syntes, vi fik af dårlige ting fra de andre broderiforhandlere. Men efterhånden blev det oparbejdet sådan, at da Danmarks Folkelige Broderier så kom fra 1954 og gik ind og arbejdede med de ting, så fik vi virkelig nogle gode broderier. Så der er sket en stor udvikling der.

Jeg var lærerinde på Frederiksborg højskole tilsidst i de fire år, indtil krigen brød ud. Så blev jeg gift i 1939 og sagde min stilling op. Men min mand havde arbejde i Jylland, han var historiker og var tit derovre i tre uger ad gangen. Tyskerne tillod ikke, at man rejste over Storebælt mere end hver tredje søndag, derfor måtte han blive ovre i Jylland, og jeg var så på Frederiksborg. Når han så endelig tog hjem, tog han op på højskolen, og så var vi deroppe og havde det pragtfuldt. Det var et stort plus, at jeg kunne have min lille pige med og så betale en nykonfirmeret pige for at være hos mig hele sommeren, så hun kunne passe barnet, når jeg havde undervisning. På den måde kunne jeg være lærerinde der om sommeren, og om vinteren, når vi boede herinde i København, kunne jeg have en dame til at passe barnet om aftenen, og så kunne jeg tage undervisning på Sjælland og komme hjem om aftenen igen. Jeg kom så også ind på at skrive anmeldelser og artikler.

Til slut vil jeg sige, at jeg har altid været meget stærkt optaget af håndarbejde, og jeg har altid ønsket at give det videre. Der mener jeg, at med et håndarbejde fremstiller man noget personligt. Mønstre kan man finde alle vegne, hvis man har øje for det. Et sted, som jo i høj grad giver inspiration, det er Thorvaldsens Museum. Jeg har selv tegnet alle mønstrene af fra mosaikgulvene skabt af både Bindesbøll og Constantin Hansen, og udgivet bøger, og de mønstre kan enhver selv lade sig inspirere af og lade gå videre.

Vi skal passe godt på, at vi laver stilfulde mønstre. Det betyder så meget. Det bliver selvfølgelig individuelt, hvordan man laver det, men det skal ikke være galoparbejde. Det skal være arbejde, som man virkelig kan finde ro og hvile ved for øjet, men også kan tåle at have stående f.eks. en pude til at stå i en sofa, og det ønsker jeg fremover, at folk må blive ved med at skabe ting, som kan gå videre i arv fra slægt til slægt.

UDDANNELSE

Laura Halkjær har været elev på Askov Højskole gennem tre vintre, 1926-27, 1931-32 og 1932-33 og var dermed uddannet højskolelærer. Desuden på Ollerup gymnastikhøjskole. Samt uddannelse til faglærer i kjolesyning på Odense Fagskole.

VIRKE.

Med denne baggrund har Laura Halkjær virket som lærerinde ved: Kærhave husholdningsskole 1925-27 med fagene gymnastik, folkedans, sundhedslære, tekstil: kjolesyning og broderi, i sommermånederne. Odense fagskole i vintermånederne.

Voldby højskole, 1927-1931, fag som kærhave.

Klank højskole 1931-33 ligeså.

Høng husmandsskole 1933-1937, med undervisning i de fem sommermåneder, og i vinterperioden som konsulent i Husmandsforeningerne med bolig på skolen.

Frederiksborg højskole, 1937-1939 samt 1940-1944, også her kombineret med konsulentarbejde i vinterperioden, dels Husmandsforeningerne, dels senere DSDH.

Fra 1940 blev konsulentarbejdet næsten udelukkende varetaget med en dags varighed ad gangen, ikke mere sammenhængende ugekursus.

Efterhånden fast journalistvirke ved Landsbladet, samt andre medlemsblade for kvindeorganisationerne.

ILLUSTRATION

Motiv fra gulvmosaik på Thorvaldsens Museum, lagt til rette for korssting. Fra bogen: Korssting fra mosaikgulve i museer og slotte. BERLINGSKE BØGERNE 1968.

Værd at se:

" NORDFRISKE GAMLE DRAGTER "

På Fanø's Bibliotek.

Nordby. Lindevej 14

Mandag 14/10 til lørdag 19/10 incl. Alle dage fra 10 - 13.

I anledning af Fanø's 250 års Jubilæum er gamle dragtdele fra det Nordfrisiske område indsamlet til denne udstilling, som arrangeres i forbindelse med den Store Vadehavns Festival på Fanø. På udstillingen vil der endvidere være en arbejdende del med strik, broderi og gamle syteknikker.

TENEN ARRANGEMENTER I EFTERÅRET.

FREDAG DEN 27 SEPTEMBER 1991.

Kl. 14 - 15.30

DANSK PARAMENTHANDEL

Skindergade 43.1.

1159 København K.

LØRDAG DEN 28 SEPTEMBER 1991.

Kl. 13- 16 TEMADAG.

PÅ FUGLEVAD VANDMØLLE

Møllevej 4. 2800 Lyngby.

SELSKABSTASKER OG SYÆSKER.

ENTRE: kr.15.- betales ved mødet

PRIS: KR. 30.- pr.deltager.

Se iøvrigt TENEN juni 1991.

TILMELDING ved indbetaling på GIRO

1 43 01 30

Dansk Tekstilhistorisk Forening.

Annet Laursen.Dorthesvej 2 3520

Farum.

FOREDRAG.

KKA.

Nørre Voldgade 21.1358 Kbh.K.

Tlf. 33 14 14 61.

DEN BEDSTE AF ALLE VERDENER

3 foredrag hold 0029

kr.145.-

pensionist/arbejdsledige kr.125.-

I samarbejde med Stoftrykker og
Væverlauget vil tekstileksperten
Hanne Frøsig Dalgaard fortælle
om:

Tekstilerne omkring folk i 1800-
årenes malstrøm, fra
hjemmetilvirkning over fabrikker,
industriudstillinger til
kunsthåndværket i vor tid:

25/10

Fabrikkerne tager fart fra 1850.

15/11

"Det hjemmegjorte".

Vævet, syet, kniplet, strikket.

6/12

Husflid bliver hverdagskunst.

NØRREGADE 7 B

fredage KL.15.00 17.00.

FOLKEUNIVERSITETET ODENSE.

DRAFT OG KULTURHISTORIE.

Ved kulturhistoriker cand.jur.et art.

Mariann Ploug Risskov.

Kurset giver en kronologisk
gennemgang fra fortid til nutid
af de skiftende dragter og
levevis. Udgangspunktet er
forholdene i Danmark, men den
europæiske kulturkreds, som vi
er en del af, kommer uungåeligt
ind i stoffet.

Kursusmøderne deles op efter
følgende perioder:

Forhistorisk tid-vikingetid, -
10.000 - + 1000

Middelalder-renæssance, 1000-
1620

Barok 1620-1720

Rokoko-Louis XVI, 1730-1790

Empire-senempire-nyrokoko
1790-1870

Stilblanding-jugend, 1870 - 1920

Afholdes på Odense

Universitet, lokale

22 Campusvej 55, 5230 Odense M.

6 mandage: 30/9, 7/10, 21/10,

28/10, 4/11, 11/11

KL.19.30 - 21.15

Kursusgebyr: kr.180.-

TEMADAG PÅ FRILANDSMUSEET.

af Susanne Nielsen.

I silende regn begav en skare af TENENs medlemmer sig hen til Væverhuset fra Tystrup, hvor der var rift om pladserne under husets tagskæg. Bodil Munck trodsede dog regnen og tog plads i det grønne, hvor hun fortalte om huset og væverfamilien – desværre kunne vi ikke komme ind i huset p.g.a. reparationer på dette. Bodil Munck havde i slutningen af 40'erne besøgt Niels Martin Christiansen, som var søn af den gamle væver. Niels Martin var noget af en sær enebo, så Bodil Munck mente da også, at hun kun fik lov at slippe over dørtærsklen, fordi hun selv var væver. På loftet stod den gamle væv, som var noget defekt og ormædt, sammen med et pyntet juletræ og en stor bunke grannåle – det var midt om sommeren !!! Niels Martins kommentar til det var, at så var det nemmere at finde pynten næste gang... Ingen tvivl om, at det blev et uforglemmeligt møde!

Bodil Munck fortalte brudstykker af væverfamiliens liv, og enden på historien blev som bekendt, at huset blev flyttet ud på frilandsmuseet. Det skete i slutningen af 50'erne, hvor Bodil Munck også arbejdede der. En del af husets inventar stammer fra andre ejendomme i Tystrup- væven derimod fra St.Merløse.

I Fuglevad Mølle fulgte Hanne Frøsig Dalgaard historien op ved at fortælle om skaftevævens udvikling. Fundamentet for den europæiske væv (trissevæv) kan søges helt tilbage til 1200- årene, hvor systemet med trampning af væve er opfundet. Et gammelt håndskrift fra Belgien (esværre forsvundet under 2. Verdenskrig) omtaler en sådan væv.

Flandern var i middelalderen centrum for den europæiske tekstilindustri, og det er som bekendt også fra byen Ulm, olmerdugen stammer. Oprindeligt består stoffet af hørkæde og bomuldsskud. Rene bomuldsvarer blev anset for de fineste, men den håndspundne bomuld var ikke velegnet til kædegarn i vore væve, hvorfor nye kvaliteter blev udviklet. Og da olmerdugen nåede til Danmark, blev den igen til et helt andet stykke stof, da landsbyværerne i løbet af 1700-årene udviklede deres bud på olmerdug, nemlig de karakteristiske sribede dynestoffer i smukke farver.

Om dette – og meget mere – berettede Hanne Frøsig Dalgaard, men her bliver kun plads til et kort resume.

Da vi gik hver til sit, skinnede augustsolen fra en skyfri himmel, så der blev ikke brug for regnfrakkerne og paraplyerne resten af dagen.

VÆVERHUSET I FRILANDSMUSEET.

af Bodil Munck.

Når man går herude i dette skønne område og kigger ind i forskellige huse, er der sikkert mange, der har det ligesom jeg, at man forestiller sig, hvordan disse mennesker har set ud og hvad livsindhold, de har haft udover deres arbejde. Det var jo som regel ovenpå en lang og streng arbejdsdag, de kunne samles omkring bordet i de små og lavloftede stuer.

Min opgave i dag er at beskrive VÆVERHUSET og den familie, der har levet her, - det bliver dog kun i store træk, da det ellers bliver for langstrakt.

Huset, som er fra 1700-tallet, blev erhvervet af Nationalmuseet i 1950. Det var jævne folk, der selv byggede deres huse og kunne velligeholde dem ved hjælp af omkringværende materialer : sten, træ, ler, strå - uden faghåndværkere. Familie, naboer og venner hjalp til uden løn, men fik til gengæld hjælp en anden gang - og var med til klinegilde og rejsegilde.

Væverhuset er af stråtækt bindingsværk og på sjællandsk vis overkalket også på træværket. Ved østgavlen fortsætter taget ned over grise- og hønsehuset som et udhæng, hvis tagbjælker hviler i en sule, en Y-formet grenkløft foroven på stolperne. Den samme teknik er lavet over den udvendige bageovn på husets sydside. På denne egn kaldes disse halvtage for **boder**. Vestgavlen er efter gammel sjællandsk skik lukket med **dukker**, sammenflettede knuder af snoet halmbånd presset tæt sammen mellem lodrette stokke.

Der er store flade trædesten både ude og indenfor yderdøren, så lergulvet ikke bliver for blødt og fedtet af fugt.

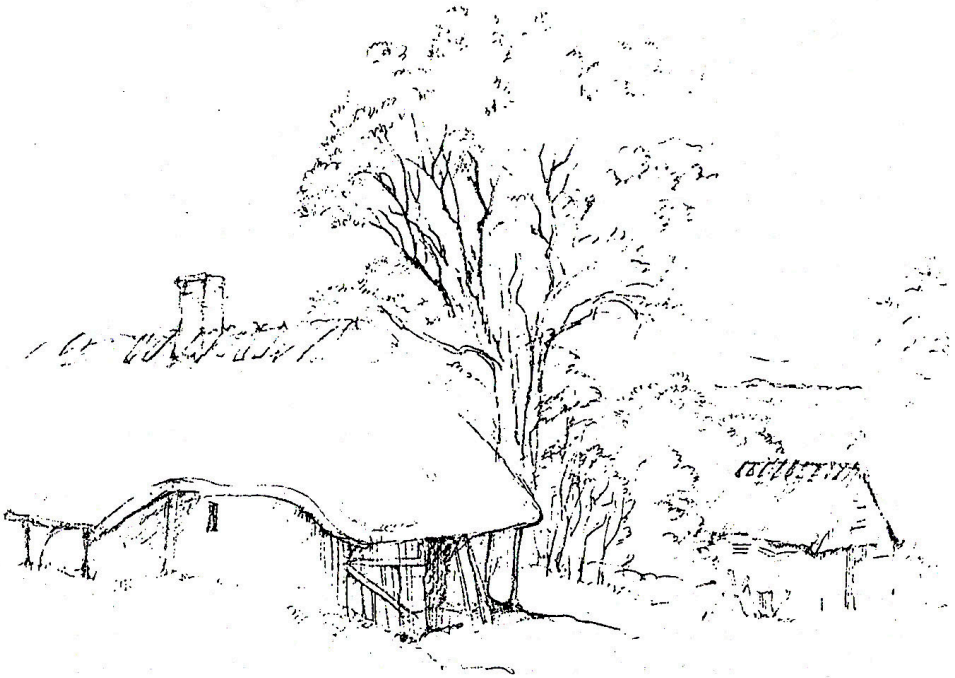
I 1832 blev der bygget til husets ene ende, nemlig værksted-grise- og hønsehus. Yderligere i 1840 blev der bygget kammer i den anden ende af huset. Kedler og gryder blev anbragt på en tre-fod af smedejern eller hængt op i en krog i en vandret stang. I bagvæggen er åbningen til den store bageovn, der i hele sin længde rager udenfor husets sidevæg. Denne blev også brugt til tørring af - og rygning af malt til ølbrygning.

En lav dør fører ind i den lavloftede stue, det eneste rum der kunne opvarmes af bilæggerovnen. Her arbejdede, spiste og sov man. Den store vævestol dominerer stuen. Alkoven er bred med plads til flere sovende og

har på sjællandsk vis, et indbygget skab i den ene ende. Slagbænken var soveplads for et par børn, når sædet blev klappet op og sengelejet trukket ud.

Mellem dragkisten og standuret fører en dør ud til et lille kammer. Her er klædeskab og kiste samt en seng, der får lidt ekstra lys fra et glukhul i bindingsværksbjælken.

Fra køkkenet er der også en dør til bryggerset med spisekammeret. Fra skorstensvæggen rager den indmurede grue – eller brygger kedel frem. Her blev der vasket og brygget øl, kærnet smør, lavet ost, slagtet og støbt lys. Og her står væverens trendemølle/trendapperat.

Niels Martin Elnischiavans Hus i Tjebstrup; "Haverhuset" – for det lille flybåd skit
Frilandsmuseet, Højs. Lyngby.

Bag bryggeret er værkstedet. Som andre var væveren i gammel tid selvhjulpen, og her lavede og reparerede han selv sine redskaber. Snittestolen og andet træskomagerværktøj, minder om, at Tystrupvæveren midt i 1800-tallet også var træskomager.

Det meste af det nuværende inventar er husets oprindelige og ellers fra Tystrupegnen, hvor man var meget imødekommende, da museet efterlyste lokalt huskeråd og værktøj. Desværre var den oprindelige væv mangelfuld og blev derfor erstattet af en tilsvarende fra Marcus Hansen i Ordrup ved St.Merløse.

Flere generationer har boet på denne lille ejendom siden 1765, nogle meget flittige mennesker, som kunne flere forskellige slags håndværk.

Den sidste væverfamilie var Hans Christiansen og Karen Sofie. De fik 9 børn fra 1862 til 1888. Af jord var der 1/2 trd. land ved huset og 3 trd.land ved markparcellen.

Da huset blev opført på museet, var Sofus, den yngste søn (lever endnu og er 102 år) med ved arberjdet af den såkaldte lukkede gavl i den ende, der vender væk fra vejen. Der er ikke mange, der kan denne teknik i dag, med halmbundter, der er vredet sammen og stoppet ind i mellemrummene i et skelet af tætsiddende stokke.

Karen Sofies flid var stor. Hun havde får med lam og køer på marklodden. Når hun var på arbejde for en gårdmand, gik hun, mens andre holdt middagspause, med mælkespanden på hovedet og strikkestrømpen i hænderne ud til marklodden og malkede sine køer.Hun bar mælken hjem til Tystrup og gik så på arbejde igen.

Hun hjalp manden med vævningen, tog imod hans kunder og trakterede dem.

Efter hans død i 1913, blev Karen Sofie boende som fæster, til hun døde i 1924. Hun havde den næst yngste søn Martin boende hjemme. Han var ugift og meget indadvendt. Han havde hjulpet til med væven og var god til forskelligt håndværk. Da Karen Sofie døde, var Martin 40 år og han overtog ejendommen. Han levede nærmest som eneboer, fik lidt mad og besøg af den familie, der boede i omegnen.

I 1947 opholdt jeg mig på ferie dernede på egnen og fik oplysning om dette væverhus. Jeg blev lidt nysgerrig, så en dag jeg cyklede forbi, kom jeg i snak med Martin og spurgte, om jeg måtte se hans væv og hvad han

lavede. Væven var bleven skilt ad, så han viste mig, at den stod oppe i det lille kammer. Der stod også juletræet uden nåle på, men som han sagde : Så skulle han ikke lede efter pynten næste gang. Han viste nogle ting, han havde vævet ellers var han mest optaget af dyrene og så hjalp han de søskende, der boede der omkring.

Rundt om på gårdene havde koner og piger travlt med at spinde uld og hør og vinde det i nøgler. Når der var garn nok forhørte de sig, hvornår landsbyvæveren havde tid til at begynde vævningen, at trende – blot aldrig om mandagen , da det efter gammel folketro ville bringe uheld.

Var der meget garn, spændte bonden for vognen og han kørte til væveren med garnet og skønnet. Det bestod af madvarer og måske brændevin og var dermed en væsentlig del af væverens arbejds løn.

Mængden skulle helst svare til væverfamiliens fortæring i den tid, vævningen stod på og supplere mælk, smør, flæsk og æg fra væverkonens egne husdyr. Desuden medbragte man en portion hvedemel/slettemel. Var det kun et mindre arbejde , kom bondekonen selv med garn og skøn og slettemel på den aftalte dag. Konen fortalte væveren om sine planer med stoffet – mål, kvalitet, mønster o.s.v. Havde hun farvet garnet, vikledes de forskellige farver op i striber på en pind, så man fik indtryk af striberne i det nye stof. Væveren skulle derpå udfra vægt, trådtykkelse og den ønskede længde og bredde, beregne trådtallet i trenden og længden af denne. De skulle sikre sig, at garnet slog til og enes om alenprisen under skønnets størrelse

Væverkonen traktede f.eks. med kaffe og æbleskiver og så hjalp bondekonen væveren med at trende på rendemøllen. Hvert garnnøgle kom i sit rum og antallet afhang af tøjets bredde. 70-80 cm var den sædvanlige vævebredde. Garnenderne førtes gennem hvert sit øje i trendstokken, som hun holdt, mens væveren vikled trådene på den drejelige rendemølle, 4 vinger i en længde afhængig af tøjets længde. Kunden ville forklare samarbejdet med, at hun skulle passe på, at væveren gjorde det rigtige og ikke stak garn til side til sig selv, mens væveren ville hævde, at konen selv skulle være der for at binde tråde sammen, hvis de var så dårligt spundet, at de sprang under trendningen – og det var flovt, for det afslørede, at husmoderen ikke havde lært pigerne at spinde godt. Bagefter holdt man snævergilde, snakkede til væverkonens traktement og så kunne bondekonen tage hjem og så vide, at tøjet ville blive efter hendes ønske.

Fortsættes i næste blad.

BESTYRELSE:

FORMAND:

Hanne Frøsig Dalgaard Bredebovej 33 6.tv. 2800 Lyngby 42 88 32 67

KASSERER:

Annet Laursen Dorthesvej 2 3520 Farum 42 95 05 55

SEKRETÆR:

Susanne Nielsen Elverodvej 49 5462 Morud 65 96 50 26

Lisbeth Roum-Møller Magnoliavej 37 2000 Frb. 31 46 19 82

Karin Hoffritz Tessebøllevej 44 4681 Herfølge 53 67 68 42

Jytte Harboesgaard Frederiksberg Alle 78 1820 Frb.C. 31 31 14 81

Inger Jørgensen St. Anna gade 10 5400 Bogense. -

SUPPLEANTER:

Gitte Nødskov Kingosvej 20 7470 Karup J. 86 66 23 61

Ilse Jespersen Hedeparken 57, 2 tv. 2750 Ballerup 42 65 26 76

REVISOR.:

Rikke Rasmussen Vangede Bygade 103 2820 Gentofte 31 68 27 51

REDAKTION:

Lisbeth Roum-Møller og Karin Hoffritz.

NÆSTE BLAD FORVENTES AT UDKOMME MEDIO JANUAR 1992.

BLIV MEDLEM AF TENEN, Dansk Tekstilhistorisk Forening.

Kontingent for 1991/92 : kr. 100.-

Medlemsbaldet udkommer 4 gange årligt.

Henvendelse : Dansk Tekstilhistorisk Forening.

Annet Laursen, Dorthesvej 2, 3520 Farum.

GIRO NR: 1 43 01 30.